

Begrijpend lezen als basis voor historische kennis en begrip

Dr. Marlies ter Beek

onderwijsspecialist aan de Rijksuniversiteit Groningen
(m.ter.beek@rug.nl)

Geschiedenis is een talig vak, waarbij leerlingen grotendeels afhankelijk zijn van hun leesvaardigheid. Met name tijdens de eerste jaren van het voortgezet onderwijs hebben veel leerlingen moeite met het begrijpen van informatieve teksten, die vaak een hoge informatiedichtheid hebben en veel vakspecifieke woorden bevatten. Onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen toont aan dat het (digitaal) oefenen met vakspecifieke leesstrategieën tijdens het lezen van geschiedenisteksten kan bijdragen aan de historische kennis en het historisch redeneervermogen van leerlingen (Beek, 2020).

Lezen als een historicus

Een leerling uit de brugklas van het voortgezet onderwijs zal een historische tekst waarschijnlijk anders lezen en interpreteren dan een ervaren historicus. Toch is er de afgelopen decennia, met name in de Verenigde Staten en Canada, veel aandacht geweest voor onderzoek naar geschiedenislessen waarin de nadruk sterk lag op vakgerichte leesvaardigheid. Het idee hierachter is dat leerlingen een historische tekst pas echt goed kunnen interpreteren wanneer zij 'lezen als een historicus': tijdens het lezen van een tekst dienen zij te bepalen waar de informatie vandaan komt (*sourcing*), hoe deze informatie past in de context waarin deze geschreven is (*contextualising*), en of andere beschikbare bronnen vergelijkbare of contrasterende informatie bevatten (*corroborating*; Shanahan & Shanahan, 2008).

Geschiedenis is een talig vak.

Toch zijn er ook auteurs die pleiten voor meer aandacht voor instructie op het gebied van algemene leesvaardigheid. Zij stellen dat leerlingen eerst hun algemene leesvaardigheid op orde moeten hebben om te komen tot een expertniveau. Dit geldt met name voor jonge leerlingen en leerlingen die moeite hebben met begrijpend lezen (Faggella-Luby et al., 2012). En daar ligt een grote uitdaging, want de leesvaardigheid van leerlingen in het voortgezet onderwijs lijkt de afgelopen jaren steeds verder achteruit te gaan.